Број 208. У Новом Саду у суботу 26. септембра (9. октобра) 1909. Година XLIV.

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Претплата је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. За стране земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 20

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Паклени смер бана Рауха.

Кад се бан Раух враћао од краља, из аудијенције, питали су га, како мисли о помиловању оних, који су осуђени у Загребу због велике издаје.

Барон Раух рече: То питање није сад хитно. Кад би осуђенике помиловали већ сад, после прве пресуде, то би било исто што и аболиција (обустава парнице) Тим би се прекинуло даље суђење и оптуженици не би имали прилике да, може бити, докажу своју невиност. Прво треба до краја извести парницу.

И барон Раух ставио се једаред на модерно гледиште, и сигурно се слатко смеје у себи како је препредено ово извео И оптуженици су били на почетку против аболиције. Није им могло бити мило, да после оноликих званичних квевета, дође обустава парнице. Тада би на њима остало све оно, чиме су их оклеветали.

Но сад је друга ствар Доказни поступак довршен је. Државни тужилац изнео је све што је имао. Чули смо и Настића. Видели смо и председника Тарабокија. Државни тужилац није имао ничега стварног. Настића је упознао свет као изазивача. А председник је савесно запушио уста свакоме, ко је хтео да каже ма шта у одбрану оптуженика.

Не ми, него полузванични листови, као „Нова Слободна Преса“ па и „Пестер Лојд“ осудили су пристран начин како је вођена та парница. Доказни поступак не само што је доказао да нема ничег стварног против оптуженика него је доказао, да се против њих води тенденциозни процес, са очигледном намером, да се оптуженици осуде, а уједно да се представи као велика издаја све, што је српско.

Свет је доста видео Видео је што је требао да види. И то је доста и оптуженима. Њих је ослободило јавно мњење свега образованог и непристраног света. Шта хоћете још?! Прошла су она времена, кад људи нису могли дознати, шта се догађа у трећем селу, и кад су још теже дознавали шта се догађа у свету. Данас су новине распрострте, данас се о загребачкој парници бринуо цео свет. И тај свет уздрктан, запрепашћен осудио је једнодушно, да се могла у Европи у XX веку одиграти таква парница. Свет је створио себи мишлење сам, он не чека да чује из уста судија: крив или невин

Па шта ћемо још? Ако има мрве правде, онда би морао виши суд разрешити осуду првостепеног суда. Морао би то учинити, јер нема никога ко би смео рећи, да је парница вођена по правилном и праведном поступку. А кад то није, онда се није могла донети праведна осуда.

Виши суд морао би, дакле, разрешити осуду, и упутити суд на нов поступак И то из почетка. Чак је истрага вођена била пристрано, како не треба.

И само онда би могли доказати оптужени своју невиност. А жели ли то бан Раух?! Али у том случају трајало би још две године док би се почело испочетка и док би решили сви судови

И шта би онда изашло? Изашло би оно, што је рекао лист грофа Ерентала: „Ова парница је била: „Vorfrucht der Anexion“. А то значи плод, који је претходио плоду анексије. Анексија је плод, а и она парница је био плод, који стоји у вези са анексијом и претходио је анексији.

Жели ли то бан Раух. — Не! Он то не жели! Па онда зар жели, да оптуженици без икакве стварне потребе и оправдања леже још две године у затвору?! Зар хоће на њима да искали срдбу своју. Не!

Не жели то бан Раух То не можемо казати. Он жели нешто много горе. Он хоће да осуђеници остану још у затвору. па да их употреби као тасце

Бан Раух хоће да иде на изборе, а нема бирача. Он нема ничега, никога, осим оно три десетине заточеника. А ти заточеници имају своје пријатеље, своје странке. И с тим њиховим пријатељима, с тим њиховим странкама могло би се трговати или бар погађати Шљиве за брашно. Гласове за ослобођење сужњика. И то онда да буде политика, то да буде управа, начин како се управља Хрватском и Славонијом.

Но то су старе, врло старе ујдурме. Данас се то стрцало. И можда су такви смерови бана Рауха проузрочили, да га данас нико више неће да прими, нико — осим министра Јосиповића.

Нови Сад, 26 септембра.

Политичка криза у Угарској. Јучерашња аудијенција председника Векерла унела је нешто живости у застој, који је већ од неколико дана наступео у угарској кризи. Та је аудијенција трајала преко једног сата, а званичан извештај о њој гласи: „Министар председник Векерле с обзиром на положај у сабору у име целе владе молио је краља, да колико је могуће пре даде опроницу угарској влади. Краљ на данашњој аудијенцији није још одлучио али је рекао министру председнику, да намерава одлучити у најближем времену. Према томе се краљева одлука може очекивати у току недеље, што долази. Краљ није одлучио, ни кога даље да саслуша, али ће по своју прилици у току недеље, што долази, бити неки политичари позвани пред краља“.

Опће је мишљење, а то истиче и лист министарства спољних послова „Фремденблат“. да је решење кризе убрзала независњачка странка, када је одлучила, да сабор и даље остане на окупу. У Бечу се боје, да ће угарски сабор, кад посвршава унутарње послове, отпочети р справљати политичка питања, да ће на дневни ред истаћи извештај и предлог одбора за банку, те то хоће да предупреде.

На који ће начин покушати да реше кризу, о томе још увек има ваздан нагађања. Спомиње се Криштофи, Руднаји, Ланг, и оне разне владе, но најмање се верује, да ће саборска већина, независњачка странка, образовати владу. Бечки листови, па и „Пештански Лојд“ пишу, да још никад није толико избила на површину мисао о концентрисању 67-ашких странака, као данас Према томе изгледа, да ће покушати у један табор да скупе уставну странку, пучку странку и политичаре некадање либералне странке, али и тај по

ПОДЛИСТАК.

НАШ ЂАК.

— **Salvatore Farina.** —

III.

Али није сам Густав волео књиге; било је још некога у кући, ко их и од њега већма волео — Лаура, његова сестрица, један мајушни ситнеж од два педља, који је већ умео да стоји на својим ножицама, па и да иде — али још није знао читати.

То је била љубав! Опази ли из далека на столу какву Густавову књигу, одмах би њој појурила, мислећи да ће је моћи дохватити. Кад би дошла до стола и књига јој се изгубила из вида, тако би очајно погледала око себе, да се браца морао да насмеје.

Али она се није смејала; у њеној главици се породи једна смела мисао; и она је ту мисао с љубављу неговала, која се дотле развијала док није са свим сазрела. И једанпут та мајушна педаљ фрајла, опазивши на столу „Историју“ у највећем трку појури столу, зграби чаршав, којим је сто био покривен и повуче га свом снагом.

Није помишљала на ту опасност, да јој одгоре на главу може пасти цела лавина; или боље рећи помишљала је, али је била спремна на свашта, те је вукла чаршав и даље. Само је у последњем тренутку зажмурила. И заиста паде на земљу „Историја“ заједно са чаршавом; Лаура, која је остала неповређена, подиже књигу и притисну је на своје малене груди, које су још дрхтале од узрујаности и онда мету књигу баби на крило, који је све то гледао и смејао се.

— Немој се смејати — рече Лаура.

Зћутао сам. Прво ме је пажљиво посматрала, да види, јесам ли баш заиста озбиљан, онда отвори књигу натрашке и са свим озбиљно поче читати:

— Два и два, четир, и два осам, и два двадесетидва, и два шеснаест, и два четрдесет..

Затвори књигу и рече озбиљно.

— Е, сад сам све прочитала!

Затим оде задовољна, јер се баба није смејао.

IV.

До сад нисам имао никакве кубуре због учености своје деце и зато сам држао науку као нешто сасвим невино. Она ученичка озбиљност, коју је Густав обично показивао, кад је долазио из школе није ми задавала бриге, штавише допадала ми се Па сам га и потстицао.

— Учи синко — рекох му свечано — учи вредно, ако хоћеш да будеш човек. Ову фразу нисам морао да коментаришем, јер ја сам, бар у очима мога сина, био „човек“. Али је Езангелина додала:

— Угледај се на оца, учи, па ћеш и ти бити као он!

— Хоћу ли и ја бити адвокат?

— Дабогме — одговорих. — Имаћеш велику клијентелу и бићеш славан.

—Јеси ли ти славан?

— Још како!

(Ову велику лаж нисам ја рекао, него жена.)

— Колико мора човек књига, изучити, па да буде славан адвокат?

— Врло много.

— Зар и „Историју“?

— И њу.

— И све се мора знати?

— Све.

И овом речју сам, а да сам и приметио, учинио највећу погрешку као отац.

Густав изађе дубоко замишљен и наскоро га чух, где у споредној соби пева лекцију. Са неком извесном самосвешћу читао је једну и исту реченицу по више пута, затим је пробао да је понови на памет, забунио се поправио се, па опет наново почео, а све певајући.

кушај — признају и они, који то желе — тешко да ће бити од успеха.

Нови Сад, 26. септембра.

Забрањују седнице школских одбора у Срему. Пишу нам из Срема: Протести школских одбора против незаконите наредбе Раухове, којом је забранио учење ћирилице у I. и II. разреду опћих пучких школа, довели су га у забуну. Раух се у својој наредби позивао на жеље опћинских школских одбора, а ево школски одбори изјављују, да они то нису желели и да је Раухова наредба незаконита. Котарска предстојници у Срему издали су налог, да се више не смеју држати седнице опћинских школских одбора, док се њима не пријави дан седнице и предмети дневног реда. Ако би пак и мимо дневног реда пао предлог против Раухове наредбе, учитељ као перовођа мора напустити седницу и одређи потпис записника Као што се види, Раух би хтео да угуши протест српског народа. Али вара се, ако мисли, да ће му то поћи за руком. Још су ту српске црквене опћине и автономне власти, које ће проговорити у име српског народа.

Политички преглед.

Румуни и Беч. „Österreichische Rundschau“, који лист уређује барон Хлумецки, познати противник Срба, пише врло ласкаво о Румунима. Барон Хлумецки био је некада у Дубровнику на челу оног друштва, које је ужасно нападало Србе и клеветало их. И овај лист, који сада уређује Хлумецки, стално напада Србе и одобрава поступак Раухове владе у великоиздајничкој парници А за Румуне у најновијем броју говори врло лепо. Спомиње оснивање Бабешеве румунске странке, која би се наслонила на Кошутовце, па вели: тако се хоће да удари клин у румунску народну странку, која је верна цару и монархији и да обори један фактор, с којим рачунају сви они, који гледају напредак монархије у потискивању мађарске самовољне владавине.

Питање вежбаонице
српске учитељске школе у Карловцу.

(Свршетак.)

Пошто су пак женске, већином учитељице I. или II. разр., односно I и II. разр. заједно, а мушки већином учитељи III. или IV. разр, односно III. и IV. разр. заједно, то се већ у вежбаоници може посветити више пажње на то, да се приправнице већином вежбају у предавањима у I. и II. разр., а приправници у III. и IV. разреду.

в.) Приправници, односно приправнице и тако не могу предавати, у вежбаоници са нераздељеним разредима, у исто време, свој деци, него ће предавати само у једном или у два, а највише у три разреда; дочим о осталим разредима опет мора да води бригу или сам учитељ вежбаонице, или они приправници, односно приправнице, који су тог дана одређени за учитељеве помагаче. Док се са неким разредима ради непосредно, дотле ови други разреди имају само посредну наставу, тихо вежбање. У последње пак време, сви се учитељски зборови изразише и против тихог вежбања Дакле, већ и из ових разлога вежбаонице не треба да су састављене из више од два до три разреда, у једној дворници

Да би се пак удовољило и ономе делу захтева §. 117. „Устројног штатута“, т. ј. „да се учитељски кандидати — од времена до времена — треба да вежбају и у састављеним разредима, са једним учитељем“, — томе је врло лако доскочити баш онда, ако се вежбаоница састоји из два оделења. А ево како:

Ако се вежбаоница састоји из мешовите деце, онда се — од времена до времена, само за поједине сате практичкога вежбања учитељских кандидата — могу оделити деца тако, да у једној дворници буду сва мушка деца, свију разреда, са учитељем вежбаонице, а у другој дворници сва женска деца, свију разреда, са учитељицом вежбаонице. На тај начин, добили би одмах два оделења, свако са четири, односно пет разреда. У тако састављеним разредима, и то само у другом пол-годишту, ако сваки учитељски кандидат, односно кандидаткиња предаје два до три пута, то је сасвим довољно, да се увежба и у таковим предавањима

Ако се пак вежбаоница састоји из саме мушке или саме женске деце, онда се деца појединих разреда једноставно распоређују. Једна је половина у једној школској дворници, а друга половина у другој дворници, па смо добили опет то исто.

г.) Морамо помишљати и на дечји успех у школи тим пре, што су учитељске школе већином по градовима, а готово сва градска деца, после свршене основне школе, одлазе на даље науке. Мушка у гимназије, реалке, итд. а женска у више девојачке школе, итд. За њихов успех, ако не другоме, а оно имамо да одговарамо њиховим родитељима и својој савести Сасвим је пак природно, да се у раздељеној школи даде двапут бољи успех постићи, него ли у нераздељеној јер двапут више времена отпада на поједине разреде, непосредног рада. У вежбаоницама већ и тако доста губимо тиме што се ученици односно ученице учитељских школа тек вежбају у предавањима, на повереној нам деци Па још ако предавање не и падне како ваља, онда поготово. Дакле, ни с те стране не треба да се вежбаонице састоје из нераздељених разреда.

д.) По § 120. „Устројног штатута“, приправници и приправнице учитељских школа, треба — по могућности — да иду на предавања и других месних и околних основних школа, да виде разне начине и методе, па да касније узмогну и сами просуђивати, што је боље а што није Кад је пак вежбаоница дворазредна, онда већ и у самом заводу имају прилике — за све време свога бављења у учитељским школама — посматрати разлику у толико, што су учитељске силе, од којих једна има млађе разреде а друга старије; надаље, што је једна учитељ, а друга учитељица.

Вежбаонице учитељских школа треба де служе свима и свакоме, нарочито пак будућим учитељима и учитељицама, за образац, дакле, треба да су „узор-школе“. Али, ако се учитељу на врат натрпа пет или шест разреда, онда и поред најбоље воље, неће у стању бити потпуно одговорити овоме захтеву.

ђ) §. 4. „Устројног статута“ гласи: „У појединим разредима вјежбаонице не смије бити више од педесет ученика (§. 75. шк. зак.)“.

Код нас у Карловцу, уопће има око осамдесеторо деце, која полазе српску основну школу. Према томе, кад би се овде отворила вежбаоница са једном учитељском силом, око тридесеторо деце присиљено би било ићи у овдашње несрпске, градске основне школе, јер више сам него уверен, да месна српска црквена опћина не би — за љубав тог маленог броја деце — хтела издржавати још једну, опћинску школу. А с обзиром на то, што би вежбаоница поново састављена била из четири разреда, нашло би се више родитеља, који не би хтели давати своју децу у ту школу. А с обзиром на то, што би вежбаоница поново састављена била из четири разреда нашло би се више родитеља, који не би хтели давати своју децу у ту школу, него би их радије дали у комуналне школе, знајући, да се у њој никада не може постићи онакав успех, какав се може постићи у дворазредној школи.

* * *

Сматрао сам за потребно, а и за дужност, да изнесем ово у ствари вежбаоница уопће, а напосе за вежбаоницу месне српске учитељичке школе, јер би отварање сваке вежбаонице једино одговарало месним приликама и био би једини излаз да се и то питање, након тридесет и четири године, једном скине с дневнога реда

У Горњем Карловцу, јула 1909.

Л. Борђошки,
учитељ вежбаонице

Курџони на културном пољу.

Баваниште 20 септембра.

У 202. бр. „Браника“ одговара „Браник“ ов „уважени пријатељ“ Ђура Живановић својим јед

— Персијски краљ Дарије, син Хистаспесов, кога су звали и Ахасвер, хтео је да изабере себи за жену најчеститију...

— Персијски краљ Дарије, син Хистаспесов, кога — кога.. (пауза)...

— Персијски краљ Дарије, кога су звали и Ахасвер, хтео је да изабере себи за жену најчеститију и најлепшу жену...

И ја и не слутећи, какво ме зло чека, трљао сам радосно руке и ни помислио нисам на то, да се запитам управо какву је то честиту и лепу женску узео за жену персијски краљ Дарије, син Хистаспесов, кога су звали и Ахасвером и који никако да се скраси у глави мога синчића.

— Па научиће — помислих. — Густав је тврдоглав, као и баба му, и видићеш, да ће се напослетку предати Дарије, те ће са целом својом пратњом као заробљеник ући у главу мога Густава.

Само на моју несрећу било је у тој пратњи и таког света, о ком ја никад ни чуо нисам; и паде ми на ум, да би добро било мало зановити успомену на ту господу.

Други дан ми дође Густав са свим задовољан.

— Све знам — рече још из далека.

— Шта?

Он место одговора поче:

— Персијски краљ Дарије, син Хистаспесов, кога су звали и Ахасвер .. Али ме је у мојој соби очекивао један меланхоличан клијент, да му правим апелату, те поред све моје воље, нисам имао кад да дочекам крај.

Али тек што је отишао клијент, а ево Густава.

— Дакле, како оно иде? Персијски краљ Дарије, син Хистаспесов, кога су звали и Ахасвер...

Али Густав ни да се макне. Пун је био знања

— Дакле, — нуткао сам даље — хтео је да изабере себи за жену најчеститију и најлепшу женску..? И је ли нашао?

— Па ти знаш добро ваљда, да је нашао.

Тек онда сам опазио како сам се затрчао; јер ја нисам знао то ни добро ни рђаво. Заборавио сам ја већ то.

Сад сам био у рукама мога сина; сад да хоће, могао би ми рећи, да је тај персијски краљ узео за жену своју слушкињу, као и наш комшија преко пута. Латих се лукавства, не би ли се искобељао из невоље. И испало ми је за руком некако; могао сам да испитам од Густава, да се Даријева жена звала Јастира, да је била сироче и да јој се стриц звао Мардохеј. Али, сад је опет Густав био љубопитљив, зашто се чика Мардохеј није приказао краљу?

— Неког узрока мора бити — рече он, — јер да је краљ Дарије познавао Мардохеја, не би много веровао оном другом... Чекај, чекај само...

Ја сам се смешкао и стрпљиво чекао, јер ни сам нисам знао, како се зове „онај други“.

— На врх језика ми је — рече Густав, гледајући час на плафон, час на мене. Свакако је очекивао нешто немогуће: да му ја помогнем.

Срце ме је болело, али сам остао неумолив.

— Не знаш ти то још добро — рекох — мораш поновити!

— Чекај само — ево књиге.

И одјури.

Кад се вратио весео, да ми јави, да су оног другог звали Хаман, ја сам се удубио у „Pandecta“. Син ми је свакако мислио, да сам се јако зачитао, а нисам, него сам само у себи шапутао:

— Магарац си ти, мој докторе.

(Наставиће се.)

номишљеницима: зашто у Бавништу није отворена банка.

„Уважени“ дописник хтеде панчевачке курџоне око кредитне банке да уздигне, како су они у својој бризи за Српство и наш напредак одмах скочили на ноге лагане, чим се у глави Ђуре Живановића родила спасоносна мисао, т „не жалећи ни труда ни трошка“ прегли да оснују у Бавништу банку, и све би лепо било и Српство би процветало поред њих, само се на беду, по речима Ђуриним, двоје посвађаше, а банка оде под купус.

Зар Ђура Живановић не зна, да онај, који има масла на глави, не сме ићи на сунце, већ се јадник превари те умуса и своје једномишљенике и „народне трудбенике“ из Панчева. — Не каже се забадава: сачувај ме боже лудих пријатеља а непријатеља ћу се и сам чувати. Зар „уважени“ Ђура није знао, да његови „једномишљеници“ око панчевачке кредитне банке беху сретни и пресретни, да њихов културни рад у Бавништу не изађе у јавност, а он јадник, у место да се завукао у мишију рупу, хтеде широм света на све четир стране да изнесе како се у њему породила епохална мисао, а курџони се латише да је одмах остваре. Али није он крив што су „једномишљеници“ навалили на њега као мухе на гомилу, не зна чово да се наодговара, а има он хвала Богу и друга посла и свога и народнога, а није он као она три попа, који само на благоутробије своје мисле, а неће уједно коло с Ђуром доктором, који од силне бриге за народни напредак кад не руча, кад састави ручак и вечеру, а од силног неуморног рада чак му и коњи од глади поцркаше.

Зар Ђури Живановићу није доста било заступство белоцркванске банке, одакле га ногом цакнуше? Ваљада није заборавио због чега, или можда жели, да и о томе његове „једномишљенике“ у јавности известимо, но најбоље би било што није баба и куражи има друге да каља, да сам изнесе, зашто му одузеше заступство. Дедер, Ђуро, уважени „Браников“-ов пријатељу!

Или би нам ваљада хтео рећи, ко је крив, те се разиђе земљорадничка задруга; шта оно би са оним продатим кукурузом и да ли је и данас још положио рачуне задругарске? Дедер, уважени пријатељу мало о том у „Бранику!“

Или нам реците бар, да ли је још који Србин трговац од обичног једног ратара примио петицу да гласа за Пешу?

Хоћете ли још које питање уважени „Браник“ ов дописниче? Зар такви, као што сте ви, смеју и имају носа, да се у јавности покажу? Зар и такви наопако имају „једномишљенике?“ У нашем селу ви сте једини примерак и ако ви само још једнога наведете вашег „једномишљеника“, који би се с вама хтео изједначити, ја бих главу дао. И на вас је само „Браник“ спао!

Но не вреди о вама ни речи трошити нека сте ви живи и здрави вашем „Бранику“, два дедака обадва једнака; но допустите, да и ми уплетемо који листак у венац хвале господи Панчевцима око кредитне банке, кад сте баш и против њихове воље наумили да их славите и почесте им венац плести.

Одавна муку муче курџони и сва редом различија и ситна тевабија, како би они постали господари положаја у нашем месту, добро знајући, да је оно средиште среза и да од њега зависи исход ма којег избора у срезу. Све мислише, на једно смислише, да треба основати курџонску банку, а за учитеље узеше искусне у том погледу курџоне око панчевачке кредитне банке, јер они искуства имају, како се начело курџонско путем банке народу тумачи.

Еле, једног лепог дана пролетњега сазваше конференцију Панчевци ради оснивања банке, разуме се, само своје пријатеље и једномишљенике, од радикала цигло ни једнога, а овамо су непрестано говорили, да треба странке на страну оставити, треба слоге и заједничког рада.

Када им се пребацило, да једно говоре а друго раде, извињаваху се, да то није њихова кривица, они су опуномоћили свога пријатеље Ђуру Живановића, да он то сазове орне и вољне на конференцију. Но стара је ствар, ко куколь сеје, тај жита не жање, те тако и наши курџони. Издадоше проглас, па упис акција у име оснивачког одбора, који задржава себи право трогодишње управе, а нико као оснивач, тај проглас потписао није. Тек када су накупили нешто преко 300 акција, (а остале скупише Панчевци, сама кредитна банка скупила је 509 акција), онда су господа Панчевци, осморицу прогласили као оснивачe, па међу осталима и једнога, који је тек тога дана уписао 5 акција, дакле међу последњима, али је зато ипак оснивач.

Је ли то солидан рад? Да ли се тако отворено и поштено ради? Зар и опет не види, да је та банка са извесним смером хтела да се протури? Сваки корак био је неискрен, шкандалозан и злонамеран.

На скупштини, када се правила утврђивала, неки свеснији хтедоше да ограниче број гласова, а директори панчевачке кредитне банке у белу се пену обукли доказујући, да свака акција треба да има гласа, обмањујући свет, да то трговачки закон захтева, па не поцрвенише ни онда, када им је један трговац изнео правила њихове кредитне банке, где од 30 гласова нико више не може имати. Да, али њима није стало било, да ми добијемо новчани завод, њима је требала кортешка кујна, у којој би они са њихови 509 акција имали толико гласова.

Пришипетље њихове као Ђура Живановић и њему подобни, који се сваки надао да ће код завода добити хлеба, најзад ућуткаше два три незадовољника, те остаде, да свака акција има гласа.

Панчевцима смешио се брк, како то лепо иде вода на њихову воденицу, а наши скакавци над метаху се, ко ће боље да им кади, не би ли њихова милост њега озарила.

Уплатило се и 30% и сад је банка требала да отпочне рад. Но нуто чула! Сад настаде трка наших различија, сваки би то хтео бити било управитељ било касир, те стадоше летети писма Каменку, један другог црни, један другом ногу подмеће Панчевци сад као покисле виле, виде јадни, да се с тако одабраном војском не да војевати. Пролазе дани, пролазе месеци, а „народни трудбеници“ не знају, како ће с том тевабијом да раскрсте, како ће њихових 51.900 круна да извуку а ови опет гоне: дај касира, дај управитеља! — Изабраше најзад и касира и не паде коцка на Матеја — на нашега Ђуру Живановића, а он јадник гледао у то као озебао сунце, а не да се сад лупа по Реци и да проучава квасац и комлов. Изабраше и управитеља, али не опет онога, који је то као у воску држао — те сад настаде један лом.

Панчевци још ни до куће не стигоше, а Ђурина ситна књига оде већ пут бела Панчева, иште своје новце натраг. Пропали управитељ, који је дотле обалавио и ожвалавио напијајући Панчевцима здравице, окрете лист, те и он отказа љубав, зар и ту наопако да му обришу уста, мало му зар што је кнештво изгубио.

Панчевачки курџони, када видеше, у каквом се друштву обретоше, заборавише на трговачки закон, баталише народну корист и добробит, не осврћу се финансијери, што се банка конституисала, што је 30% уплаћено, што је управа и надзорни одбор изабрат, а да су скупштину и сазивали, једног лепог дана јесењега, а банке више нема.

Зар се не стидите господо курџонска? Ко је банку разрешио, зашто се извукосте све онако по ладу да вас не познаду? Где вам сад народна бриг? Камо камата на 32.000 круна за све то време нам је то отишло на оно „не жалећи ни труда ни трошка“, што је рекао ваш „једномишљеник“ Ђура Живановић!

Држимо, да вам неће више на памет пасти да банком кортешујете, ви сте окречени гробови, над вама је давно народ штап преломио и забо' вам глогов колац да се не повампирите.

Вести из места и са стране.

„Српска Ријеч“ и Мађари.

Муслимански лист „Мусават“ пише: У „Српској Ријечи“ од суботе у вијести „Долазак будимпештанског градског заступства“ пише ово: Ми успркос добивених позива на дочеку не можемо учествовати, јер знамо да будимпештанско градско заступство није изабрано слободном вољом, као што није ни „наше“. — То је „Српска Ријеч“ писала, а њезина обадва уредника учествовали су и на вечери у беледији и на банкету на Илици. Шта је ово? — Тако „Мусават“, а ми велимо, то је самосталска дволичност. То исто раде и они у Загребу. У Пешти се клањају до земљице црне — а у Загребу се јуначе.

Земљотрес у Хрватској и Славонији.

Јуче пре подне био је јак земљотрес у једном делу Хрватке и Славоније, који је захватио и угарске жупаније, које граниче са тим делом Хрватске и Славоније. Из Загреба јављају, да се тамо око 11 сати осетио таласасти земљотрес осредње снаге, који се могао осетити у кругу од отприлике 200 километара. Земљотрес је изазвао више страха но што је учинио штете. Срушило се неколико димњака, а попуцали су и неки зидови. Ну нека старица Марија Горјуп толико се уплашила, да се срушила мртва на земљу. Из Липика јављају, да се тамо око $^1/_4$12 осетио јак земљотрес у северозападном правцу. Било је три удара, који су трајали $2^1/_2$ минута.

Из Чаковца (Међумурје) пак јављају, да се земљотрес тамо осетио око 11 сати пре подне, био је осредње снаге, у јужно-источном правцу и трајао је око 10 секунада. Часовници на дуваровима су постајали, а више је зидова попуцало. — Из Печуја брзојављају, да се земљотрес осетио тамо у два маха: у 10 сати и 5 минута и 11 сати и 2 минута Трајао је по неколико секунада. Нарочито се осетио у становима на спрату, одакле је поплашени свет појурио на улице. Штете није било. — У Сиску се око 11 сати осетио јак земљотрес, а трајао је 12 секунада. Становништво се јако уплашило. На католичкој цркви је напукла кула, на многим кућама попуцали су зидови, са кровова падале су опеке, које су раниле више пролазника. У Сисек је стигао брзојав, да је земљ треса било у читавој Хрватској и Славонији, а нарочито да је у Слаонији починио велике штете

Дочек Мађара у Босни.

Некоји чланови изасланства угарске престонице вратили се већ са посете у Босни и један од њих у „Пешти Хирлапу“ прича, како су у Босни дочекани: „Немамо разлога, да се озбиљније тужимо или да смо с правом огорчени, али је несумљиво, да нас (Мађаре) нису ни близу с таким искреним одушевљењем дочекали, као што су дочекали бечко изасланство. Нарочито држање Хрвата, виших чиновника и држање војних власти беше према нама одвећ хладно. Врло нас је не пријатно дирнуло, што је војни управник Босне демонстративно отпутовао из Сарајева, кад смо ми онамо приспели. Уопће читав дочек учинио је на нас утисак: да ми Мађари немамо много шта да тражимо у Босни. Неколико пута су нас дочекали са „Готерхалте“, а ми смо морали да ту песму мирно саслушамо“.

Избор карансебешког владике није потврђен.

Румунска епископија у Карансебешу никако да дође до своје прквене поглавице. Румунски синод изабрао је најпре Филарета Мусту за епископа, али владар по предлогу угарске владе није потврдио тај избор. Тада је синод изабрао дра Трајана Бадеску, но по предлогу угарске владе владар је ускратио потврду и том избору.

Дубровчани и загребачка пресуда.

Када је у Дубровник стигао глас о пресуди загребачког судбеног стола у велико издајничкој парници, грађанство дубровачко приредило је самртнички опход по целом граду. Опход се кренуо од звања градског начелника те је ишао кроз све улице. Напред је ношен велики мртвачки крст на коме је било урезано име самртниково „Правда“.

Нова справа за убијање.

Из Берлина јављају: Овдашњи кругови занимају се врло чудноватим проналаском. Неки је техничар изумео пушку, која ће погодити у нишан у највећем мраку и великој даљини. На пушци је притврђен некакав дурбин, који баца светлост и осветљује нишан Осим тога на дурбину има и светиљке Осмарове врсте. Пушку су већ окушали и сваки пут је погодила нишан.

Несрећа на жељезници У Северној Америци.

Из Њујорка јављају: Воз за пренос путника, из Халифакса у Монтреалу удари о брзи воз, који је према њему у највећој брзини јурио. Судар је извршен ужасном снагом. Машинисте и ложачи из оба воза остадоше мртви, а такође је и поштанско особље изгубило свој живот. Кола се запалила и изгорела у великом пламену. Двадесет путника лебди између живота и смрти. Држи се, да је тридесет до четрдесет путника изгорело до пепела.

Брзојави „Застави“.

Стигли 26. септембра.

Политичка криза.

Будимпешта. Министар председник Векерле у јучерањој својој аудијенцији у првом реду препоручио је Кошута а у другом Андрашија да саставе владу. Андраши иде у понедељак у Беч краљу у аудијенцију.

Угарски сабор.

Будимпешта Свечаним говором поздравио је Ђорђе Нађ изасланство Пољака. Председник сабора примио их је у свом оделењу. У сабору је постављена за тим расправа о издавању некојих посланика суду.

Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

Трговина.

Нови Сад, 26 септембра 1909. године

Пшеница прве каквоће стара 28 к — до 30 к 20 п
Пшеница нова 27 к 60 п до 28 к — п.
Пшеница средња 27 к 20 п до 27 к 60 п.
Пшеница лакша 25 к 60 п до 26 к — п.
Раполица нова 27 к — п до 27 к. 20 п
Печам нови 13 к 40 п до 13 к 80 п.
Зоб нова 14 к 40 п до 14 к 60 п.
Кукуруз у зрну нов 14 к 80 п до 15 к — п.
Кукуруз у клипу нов 7 к — п до 7 к 20 п.
Маст 168 к — п до — к — п.
Сланина 160 к — п до — к — п.
Сланина паљена 160 к — п до — к п

Свињи угојени тешки 108 до 100 п.
Свињи средњи . . . 104 до 106 п
Свињи лаки . . . . 100 до 104 п.
} све од 100 кила

Теоци 84 88 по кили
Овци пар 28—36— кр. пар
Јагњци 12—28 по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

25. септембра било је 2,47
26. септембра било је 2 34

Ако ваши малишани ослабе,

подајте им СКОТОВУ ЕМУЛЗИЈУ и са радошћу ћете опазити преокрет на боље, са јачим развијањем и новим животом са даљим посљедицама.

Већ по неком

малом љубимчету, у кога су родитељи мало наде полагали, је СКОТОВА ЕМУЛЗИЈА жељени спас донела.

Право само са марком-рибарем — као знак гаранције за Скотов поступак.

Скотова Емулзија

је пример емулзије, пример у погледу чистоте њених састојака, лаке сварљивости и особитој рањивој снази.

Цена оригиналној боци 2 К 50 п.

Добија се у свима апотекама.

1290 1—5

ДРВА ЗА ГОРИВО!

Част ми је п. н. грађанству до знања ставити, да сам преузео дивну **Срп Трговачког Удружења дрвару**, те исту поновио **врсним дрвима за гориво**, коју ћу уз врло умерену цену а добру меру продавати.

Молећи за посету јесам

С особитим поштовањем

Виша Гложански

дрвара иза јерменске цркве на друму.

1426 1-4

Мађарски карбид!

Мађарска индустрија!

Имате ли потребу за јефтин добар **КАРБИД** за јефтино добро **ОСВЕТЉЕЊЕ?**

Шибеничка

Карбидна фабрика

је највеће светско дело, коју је једна мађарска фабрика са мађарским рукама саградила

Купите дакле јефтин и добар

МАЂАРСКИ ФАБРИКАТ

Не бацајте ваш новац за скуп аустријски фабрикат.

Немојте се дати обманути од неистинитих огласа.

Са нашим апаратом и Карбидом кошта један јак пламен од 40 свећа само једна потура

Kellner & Schanzer,

Budapest, V. Aulich utcza 4.

Телефон 36—04. Телефон 36 04

Трговина за пољопривредне машине, моторе, млине.

14 5 2 - 10

За одма или за 14 дана

потребује

МОДНО-МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

Браће Ђорђевић-Ханчића

у Белој Цркви (Fehértemplom)

2 ПОМОЋНИКА једног старијег и једног млађег

Морају бити добри, брзи продавци, а вични српском, немачком, мађарском и румунском говору, а уз то и солидног владања

14 8 1—1

На знање.

Примам на **учење** како појединце тако и цела тамбурашка друштва који желе

добру поуку на тамбури

по нотама.

Учим по најновијем и најсавршенијем начину.

Такође дајем поуке и на

мандолини.

АНДРИЈА МУДРОХ

1379 4—12 Нови Сад, Голубија улица бр. 8.

Ad C. O. 7552/2060. ex 1909.

Стечај.

На темељу овдашње одлуке од 5. (18.) јуна 1909 год., расписује се овим стечај на једно новооснивано место **техничког цртача** код српског народно црквеног мерника у Карловцима.

Компетовати могу Срби православне вере, који су — уз потребне преднауке — бар 3 године практично као цртачи у којем јавном или приватном техничком бироу радили и у грађевно инжињерској, а нарочито у градитељској струци (високе градње), као цртачи потпуно извежбани.

Захтева се у првом реду тачна, чиста и укусна израда техничких нацрта са тушем и у бојама; затим леп и читак рукопис а нарочито и правилно рондисање; најпосле тачно рачунање квадратура и кубатура и разумевање нацрта (профила пресека, основа и т. д) као и предрачуна мера и трошкова.

Своје оспособљење имају компетенти доказати са школским, и сведоџбама о пракси, а осим тога са неколико својих радова у горњим струкама који се молбеници имају да приложе.

Поред једнаке квалификације, имају првенство они компетенти, који, осим српскога језика, говоре и пишу мађарски

Годишња је плата цртачу установљена са 1440 круна и станарина од 288 К.

Постављање је на годину дана привремено.

Своје ваљано инструјисане молбенице имају рефлектанти до 15. (28) октобра 1909 године да поднесу српском православном народно црквеном саборском одбору у Карловцима; а изабрани имаће своју службу одмах, после избора да наступи.

У Карловцима, 12 (25.) септембра 1909. године.

1424 1-2 **ПРЕДСЕДНИШТВО**

срп. прав. нар. црк. саборског одбора.

Дражбени оглас.

Услед решења месног црквеног одбора бр. 11. Ц. О ех 1909. год. издаваће се на јавној дражби 5 (18) октобра т г. пре подне у 10 сати под аренду

велики црквено-општински бирт

налазећи се на сред пијаце и то на три године, почињући од 1 јануара 1910 год.

Сваки дражбоватељ полаже вадиум 50 круна. Остали услови прочитаће се свима дражбоватељима пре одржања јавне дражбе. Приметити је, да исти бирт за годину дана подићи ће се сасвим из нова

У Тиса Хиђошу, 25 септембра (8. октобра) 1909. год.

1429 1—1 **Милош Радивојац,**

потпредседник месне црквене општине.

ТРЕБАМ

старијег и млађег помоћника,

првенство имају они, који могу одмах ступити и који говоре мађарски. Суботом је радња затворена. — Оферте са ознаком плате на

1431 1—1 **Ignátz Reiter & Sohn**

Турски Бечеј (Tör. Becse.)

Помодно-мануфактурна трговина

Станимира Ј. Крстића

● у Руми ●

потребује ваљана ПОМОЋНИКА,

који 5—6 година сервира.

1416 3—3

МОЛОВ Сајдлички прашак

Само прави кад свака кутија и сваки прашак заштитну марку и потпис **А. Moll** носи.

МОЛОВ САЈДЛИЧКИ ПРАШАК је за оне, који пате од стомака ненадмашимо средство, јер јачају стомак успешно делују на пријатно је средство против затворене столице, те испред свију других пургатива, пилула, горких вода и т д. имаде првенство.

Цена је оригиналној боци 2 круне.

Фалсификати се судски прогањају.

Молова Францова ракија са соли

Само прави кад свака боца носи заштитну марку **А. Moll-а** и кад је са оловном пломбом затворена.

МОЛОВА

Францова ракија и со

је особито средство за мазање код серотина, зглавкова и при назебу најбоље кућевно средство јер успешно јача мускуле и нерве.

Цена је пломб ориг. флаши 2 круне.

Главно отправништво од апотекара

А. Мол, ц. и кр. дворски ливерант

ВЕЧ, Тухлаубен 9.

У стовариштима провинције треба искати искључиво препарате А. МОЛ-а

713 18 52

Старији помоћник

галантеријске струке

који и излоге намешта, прима се одмах — Понуде се шаљу са ознаком плате на

Исидора Вајса

1414 3—3 у Митровици

КАКО ЋУ БИТИ ЗДРАВ?

То учи наша са 64 стране а са небројеним саветима снабдевена илустрована

КЊИГА ЗАБАДАВА

„ПУТ КА ЗДРАВЉУ“. (DER WEG ZUR GESUNDHEIT.)

Ми дакле препоручујемо сваком болеснику, а нарочито онима, који пате од **нервозе, неурастеније рематизма, болести леђа и главе, болести стомака и црева, слабости срца, узетости** и т. д. и слабостима сваке врсте, да се неодложно обрате на наш **лечнички вођени завод** и да нам доставе овај оглас, те ћемо им одмах гореозначену књигу у затвореној коверти **бадава и плаћеном поштарином доставити.**

Institut „Ares“, Elektro-Therapie, München

Neuhauserstr. 30 I. (Abtheilung 9. s)

1043 1—2

Bettnässen

Befreiung **garantiert** sofort. Auskunft kostenlos. Alter und Geschlecht angeben! Glänzende Dankschreiben. Ärztlich empfohlen.

Institut „SANITAS"
VELBURG P 305. Bayern.

1401 1—60

ДИПЛОМИРАНА УЧИТЕЉИЦА
ФРАНЦУСКОГ ЈЕЗИКА

Српкиња, која перфектно говори и немачки, даје часове уз повољне цене

За даље услове распитати се ваља у администрацији „Заставе". 1390 3—8

Ја Драси овогодишњи
28 круна 100 кила.

Суве шљиве ориг. крупније 36—40 К Фришке крушке и јабуке 6—14 К 100 кила

Суве крушке и јабуке и све земљоделске производе и на 5 кила. Цјенике бадава.

Извозно подузеће
Ђорђа Васиљевића
Д. Тузла (Босна).

1362 3—3

ПРОДАЈА КУЋЕ.

Из слободне руке продајем своју

КУЋУ

у Каменици, код које се налази и **виноград од три и по мотике**, засађен и лепим воћем. Упитати за ближа извешћа

Мишу Кузмановића
у Каменици

1400 3 3

НАПУШТАЊЕ РАДЊЕ

На овдашњој пијаци од 28 година постојеће, наше

СТОВАРИШТЕ НАМЕШТАЈА

сасвим напуштамо, ради оснивања парне фабрике намештаја, те ће се с тога залиха продати **за сваку цену, која се може примити**, а предали би и цело стовариште једном купцу, уз обавезу, да му нећемо конкурисати, пошто ће наше ново подузеће бити удешено само за извоз на велико

Молимо сваког, да се у сопственом интересу овом јефтином продајом користи

Леополд Шенбергер и син
у Новом Саду
Кошутова (главна) улица бр. 7

229 20—20

Промена локала.

Овим својим поштованим муштеријама стављам до повољног знања, да сам своју

МАШАМОДСКУ РАДЊУ

од 1. августа преселила у **кућу бр. 22 у улици Кошута Лајоша**

Ја ћу и надаље најновије париске као и бечке моделе шешира на стовариште у богатом избору имати са умереним ценама на услуги бити.

1391 3—3

Јелена Колмајер
Нови Сад

СРЕМСКА ВИНАРА
У НОВОМ САДУ,

у лебаровој улици, преко пута од Централног Кредитног Завода,

у којој се точи искључиво чисто и изврсно вино г. **Јосифа Шварца**, са рода његовог винограда на каменичком брежуљку Парагу, који се састоји из 20 јутара, а осим тога његовог пецива **комовице и шљивовице**, све, на чаше или у затвореним флашама по умереној цени У гостионици се могу добра и јефтина јела добити — Поруџбине на бурад од **50 литара** па на више примају се у канцеларији

БРАЋЕ ШВАРЦА
на рибијој пијаци бр 12

1026 46 50

АГЕНТЕ И ИНКАСАНТЕ

тражи за Нови Сад и околицу пештанска творничка фирма уз фиксну плату и провизију. Они, који су добри продавци и нешто кауције имају, нека своје понуде под »Сталност« на администрацију овог листа шаљу. 1855 3—8

Јефтино! **Ново-отворена радња** Јефтино!

МУШКЕ И ЖЕНСКЕ МОДЕ И КРАТКЕ РОБЕ
БРАНКА ЧАВИЋА

У НОВОМ САДУ, спроћу г. Љ. Стефановића сина

препоручује своје **богато стовариште нове и укусне робе**, коју услед **мале режије по врло ниску** цену продаје, по цену, која сваку конкуренцију искључује. Нарочито се **упозорава на најновију јесењу робу.** Цене су утврђене!

1075 8—10

Словенска Банка у Београду
у циљу подизања модерне пиваре на Душановцу

отвара овим на основу чл. 7. својих правила, упис II. кола од 3000 комада акција у номиналној вредности 100 динара по комаду.

Упис ће се вршити сваког радног дана од 8—12 пре и од 3—6 по подне у локалу банчином (палата „Росија" I. спрат) и то почев од данас, па до краја октобра о г.

По нарочитом писменом овлашћењу вршиће упис и наплаћиваће уплату и банчини повереници.

При упису полаже се 10% од номиналне вредности на име прве уплате и дин. 1·50 на име уписнине, а остатак уплате полагаће се, по извршеном упису, у недељним ратама од по дин. 2·50 по акцији, а на позив управин. Но акције се могу одмах уплатити и пуном вредношћу (101.50 дин.) у ком случају стичу одмах право на сразмеран део добити.

У Београду, 24. августа 1909. год.

Директор:
Мир. В. Тодоровић

1244 7 10

Председник Словенске Банке:
Д. М. Спасић,
велепоседник, бив. мин. народне привреде.

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

Најбоље врсте плава камена, фарбе за жито (Dupuy Samenbeize.) **Најфинија зејгина, пиринча јефтине кафе, ситна и крупна грожђа бираних бадема и лешњика Минхенско шпатен пиво у флашама. Највећи избор минералне свеже воде Разне сорти сирева Фришких сардина и других разних риба.**

ДЕЛИКАТЕСА И ШПЕЦЕРАЈА ТРГОВИНА

Љ. Стефановића син, Нови Сад

Главна улица бр. 27.

1587 42—52 Телефон б. 76. Основана 1868.

Разна калифорнијска воћа. Праве манастирске шљивовице. Грчка лековита вина: Modaphvane, Cypro, Ahaier, Malvasier. **Свакодневно свежа путера за тој са спахилука надвојводе Албрехта Најбоље врста вина бела и црна у боцама по ванредно јефтиној цени**

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

Желите да вам њиве роде!

Доказано је, да скоро све ваше земље немају довољно фосфорне киселине, коју потребује:

Пшеница, раж, зоб, јечам, кукуруз, шећерна репа, кромпир, винова лоза, воће и да би могле ДОБАР РОД ДОНЕТИ. Многи покушавају да ђубретом из штала (стаја) поправе своје неплодне њиве; али узалуд, јер само оне њиве и земље поправиле су и донеле привреднику скоро ДУПЛИ РОД, које су ђубрене

вештачким ђубретом

(суперфосфа ом., које има фосфорне киселине и које је прегледом власти пронађено као корисно, тако да га и министартво пољопривреде сваком препоручује. Добија се будзашто јодино код

АКО ТРЕБАТЕ НОВАЦА!

а ви се одмах писмом или картом обратите на

БАНКАРСКУ И КОМИСИОНУ РАДЊУ
ЈЕФТЕ ЛЕДЕРЕРА

у Н. САДУ, Кошутова ул. бр. 52. до главне поште

Банка даје и посредује зајмове на поседе и куће до три четвртине њихове вредности и све то уз најповољнији услов, најнижу камату и најбрже. Све потребне послове око зајма, увађање у грунтовницу, брисање и т. д. сама врши и тако да партаје немају никаквих трошкова унапред. Купује и продаје земљу а предузима и парцелирање — јефтино.

Главно заступство осигуравајућег друш. „Анкер" прима осигурање противу ЛЕДА, ВАТРЕ и ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ЖИВОТА уз најповољнији услов.

ЈЕФТЕ ЛЕДЕРЕРА банкарско-комисионарска радња у Новом Саду.
Кошутова улица број 52. Одма до главне поште 612 7—

А ЈАО!

Код кашља, промуклости, слузења, дејствују брзо и сигурно

„Егерове грудне пастиле"

особито су вкусне и не кваре апетит

Картон по 1 круну и 2 круне.

За пробу картон 50 потура

Главни депо и отправништво:

»Reichspalatin" Apotheke
Budapest, VI., Váczi-körut 17.

ЖИВЕО!

Морам се угушити од овог грозног кашља!

ЕГЕРОВЕ грудне пастиле су ме брзо ослободиле!

Добија се У Новом Саду код К. Гровингера наслед., Стевана Херцога, Беле Кихлера, Сигон Лукача, Гавре Плавшића и Јована Вујића. — У Сентомашу: Л. Бараковића и Стевана Јаснића; — У Тителу: Јов. Марковића, — У Петроварадину: Шандора Броцки. 1395 8—26

Продаја поседа (имања)

У СЛАВОНИЈИ, крај жељезничке пруге Земун—Загреб, продаје се

кућа,

у којој је гостионица већ 40 година и трговина 10 година, са месницом, шталом, шупом и

18½ јутара све прве класе земље.

Од тога је једно јутро и нешто више под **виноградом**, који добро рађа, и око 50 комада пљива. Крај је плодан, а нарочито се истиче пљивама. У месту је жељезничка станица, п шта и брзојав. Посед је подесан и за земљоделца и трговца или гостионичара, а продаје се услед селидбе

Погодбе ради обратити се на администрацију овога листа под шифром **„ДОБАР КУП“**. Наглашава се, да би половицу куповине могао купац задржати под хипотеком. 214 5—10

ИЗВАНРЕДНЕ ● НОВОСТИ

за јесењу сезону сваки дан стижу, и сва роба у мушкој и женској моди ће се са врло сниженим и **утврђеним ценама продавати**

Изволите једну пробу правити ради уверења.

С особитим поштовањем

С. КОВАЧ код **„РОДЕ“**

у Новом Саду, у Кошутовој ул. бр. 25.

Телефон бр. 255. 1049 15 100

Мушонгово купатило — Бузијаш

Бузијашка „феникс“ минерална вода

показала се за изврсно лековито средство за болести бубрега и бешике, за кроничне катаре, бубрежне карличице, код стварања песка и камена у мокраћи и код катаричних болести органа за дисање. — Лекарски пре поручено 1247 5 10

Главно стовариште у **Новом Саду** код фирме **Емериха Дицгена**

ВАЖНО ЗА ЖЕНСКИ СВЕТ!

Слободан сам поштованим дамама до знања ставити да сам свој

женски модни салон

јако проширио, у којем имаде засебна енглеска и француска оделења. Донео сам лично **париске и бечке моделе** и набавио прве снаге

аранжерке за француску израду,

тако, да сам у стању најразноврснијем укусу удовољити.

Поред свег тога **цене су солидне и јефтине** и само затим т жим, да задобијем **потпуно задовољство** мојих поштованих муштерија.

Молећи за поштов благонаклоност, јесам

са особитим поштовањем

Херман Вајт,

Нови Сад, Ракоцијева ул. бр. 28

1204 6—6 I. спрат.

Заштитна марка „ЛЕНГЕР“

LINIMENT CAPSICI COMP.,

замена за

Anker-Pain-Expeller

је старо опробано кућевно средство, које се од многих година као поуздан лек против **костобоље, реуме и назеб** употребљава.

Опомена. Због подражавања, која мање вреде, треба при куповању бити пажљив и узимати само оригиналне флаше у кутијама са заштитном марком „Ленгер“ и фирмом **Richter**. — Са ценом од 80 потура, 1 кр. 40 пот. и 2 круне може се у свима апотекама добити. Главно стовариште код: **Јосифа пл. Терена**, апотекара у **Будимпешти**. 1363 2 42

Dr. Richters Apotheke zum „Goldenen Löwen“ in Prag, Elisabetstrasse №. 5. neu.

ОБЈАВА.

Част ми је овим до повољног знања ставити, да сам од 15. септембра о. г. отворио

ПИВНИЦУ „ГАМБРИНУС“

код „Гвозденог Чсвека“ у Новом Саду.

Пиво ћу точити **из чувеве ЧЕШКЕ ПИВАРЕ**. Јело и пиће изврсно, послуга тачна и брза. — Као син Стеве Димитријевића (**Пиште-бачи**) бившег гостионичара **„Беле Лађе“**, молим за многобројну посету.

Са поштовањем **Иван Димитријевић**,

1564 5 12 ресторатер.

НА ПОВОЉНО ЗНАЊЕ.

Доле потписани најучтивије умољавају сву ону господу, која су била тако добра, да нас позову са нашом колекцијом најновијих енглеских штофова, нека се изволе претрпити за који дан, јер нисмо у стању у исто време свугде да стигнемо.

с поштовањем

1203 2 2

Падејски и Таталовић.

Budapest IV. Irány 2—4.

ПРЕСА ЗА ВОЋЕ И ГРОЖЂЕ

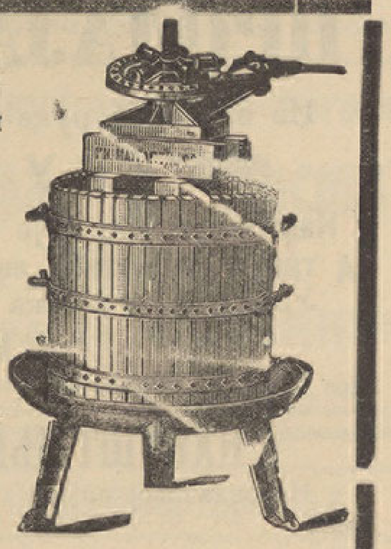

које раде са сталним и двоструким притиском и одионом регулацијом **„Hercules“** за ручну употребу а са највећом израдом

ХИДРАУЛИЧКЕ ПРЕСЕ

за врло велики притисак и груби рад

Машина за жрнање воћа и грожђа.

Справа за крунење грожђа (Abbeermaschienen). Потпуно удешене за цеђење шире, које су покретне или непокретне.

Справе за цеђење сокова од воћа, ступе за цеђење јагода.

Справе за сушење воћа и зеља, машине које љуште и секу воће најновије патентиране, које саме раде и који се преисе и воде.

Штрцаљке (**„SYPHONIA“**) за винограде дрва и за уништење горушице.

ПЛУГОВИ ЗА ВИНОГРАДЕ

НАЈВОЉЕ МАШИНЕ СЕЈАЧИЦЕ

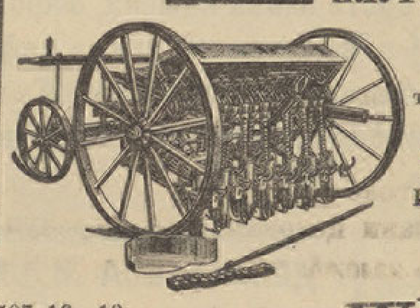

„GRIKOLA“ (Schubrad System) за сваковрсно семење, без да се мењају точкови за брдо и доњу. Најлакше се креће, врло дуго трају, најјефтинија цена.

Машина за кошење, грабље за сено, пресе за сено и сламу за ручну употребу, машина за крањење кукуруза, машине за вршење, гепел, справа за чишћење, тријери, плугови, ваљци, бране, сечке и т. д.

Израђујемо и продајемо под гарантијом као шпецијалитете најновије конструкције.

PH. MAYFARTH & Co.

507 16—18 **WIEN, II/1. Taborstrasse 71.**

Фабрика пољопривредних машина, ливница гвожђа и радионица за плугове. Одликовање са преко 320 златних сребрних медаља итд. Опширни и илустровани каталоги бадава и франко Тражимо заступнике и препродавце.

ДУШАН С. МОНАШЕВИЋ

У НОВОМЕ САДУ, курчинска улица број 23., у сопственој кући преко пута од браће Миросављевића.

Трговина мушке и женске моде мушких и дечјих шешира и цилиндера, галантеријске, кратке и плетене робе НА ВЕЛИКО (en gros) **и НА МАЛО** (en detail)

Част ми је известити своје поштоване муштерије, пријатеље и познанике како из места тако и са стране, да сам услед знатног повећања своје радње као и услед увођења продаје

на велико (за трговце)

куповањем много већих количина робе из првих непосредних извора дошао у тај пријатан положај, да робу много јефтиније набављам те да својим поштованим муштеријама, пријатељима и познаницима омогућим што јефтиније подмиривање њихових потреба. С тога сам решио, да од 15. августа о. г. сву у мојој радњи налазећу се робу уз знатно снижене цене продајем и молим, да се о томе свако лично код мене у радњи увери.

Нарочито обраћам пажњу родитељима наших ђака, да се у току школске године користе том јефтиноћом, те да потребе за своју децу код мене изволе подмирити

Уједно молим Србе трговце из околине, да ме у том савесном подузећу потпомогну.

1065 10— С поштовањем **ДУШАН С. МОНАШЕВИЋ**

Одликована у Лондону 1908. са златном медаљом.

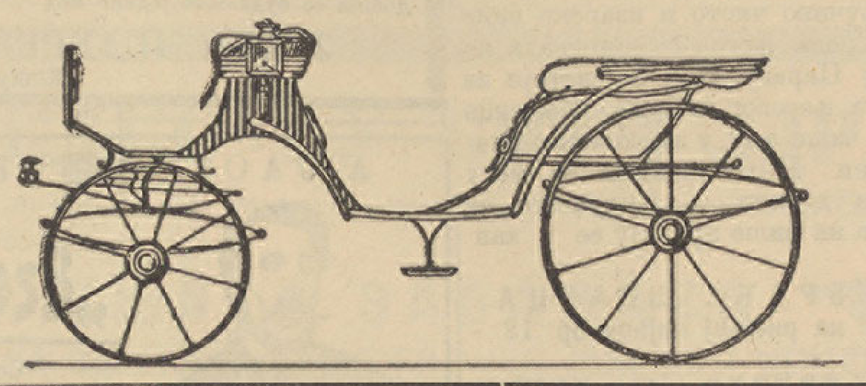

Извозу готових кола за све балканске државе.

Прва јужно угарска творница кола, творница за парно савијање дрва и парна пилана

МАТИЈЕ РАЈХА и КАРЛА ЛЕБХЕРЦА

Нови Сад (на лиману, у близини жељезничке станице).

Највеће стовариште најразноврснијих и најмодернијих кола од најједноставнијих до најелегантнијих израда по најјефтинијим ценама. Признати солидан фабрикат. — Илустроване ценовнике бадава и франко. Стара кола се најбрижљивије преоправљају или се по жељи примају у промену. 980 25—30

Steckenpferd

Сапун од љиљанова млека.

Најблажи сапун за кожу, као и против сунчаних пега!

Добија се свуда.

223 31 40

ВИНСКА БУРАД прве каквоће, нова до 1000 хектол и мало употребљена до 500 хектол. у свакој величини могу се јефтино добити код: Johan Schmidt, Bács-Feketehegy. — Ту се могу добити и **2 билијара.** 8 3 19-25

Дражђанска моторна фабрика д. д.

Најстарија и највећа моторна фабрика у НЕМАЧКОЈ.

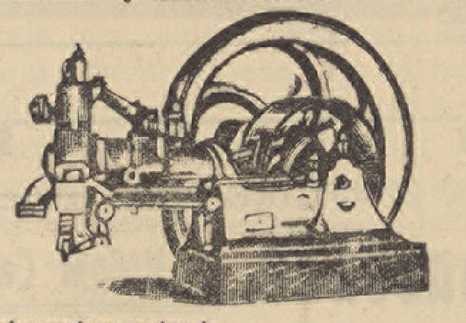

1054 20

Лиферује најзначајније

Моторе и локомобиле

са употребом бензина, олаја, гаса и петролеума као и моторе за увлачење гаса.

Изванредна новина!

Универзалан генератор за увлачење гаса. Радни трошак на сат и коњску снагу — 1 потура.

Главни заступник

Ignàc Gellért & Comp.

Budapest, Teréz-körút — Телефон 12—91.

Најшира јамчевина. Повољни услови за плаћање.

Г. СКРБИЋ

ЗАГРЕБ, Илица 40.

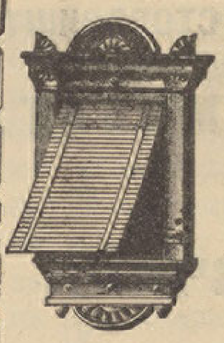

препоруча своју велику и разграђену фабрику жалузија из дашчица, гвоздених и дрвених капака (ролоа) за прозоре и дућане по најновијем систему.

Све врсте **дрвених, тканих и платнених ролета** из различитог платна, сатена, дамаста, рипса итд. итд **Нова патентирана перна држала.**

Велико складиште сваке врсти

биљаца (ћебета)

Цијеник и прорачун на захтјев бадава.

853 14

НЕКОЛИКО РЕЧИ О ТАЈНИМ БОЛЕСТИМА.

Жалосно је — али права је истина, да у данашњем добу за чудо врло много има таки људи, којима је крв и телесни сокови покварени, и који су ради своје младићке лакомислености и хрђаве навике своју живчану систему и душевну јакост уништили. Сад је најпречe време, да ово грозно стање престане. Неко мора бити, који ће младиће о полном животу добровољно, искрено и темељно поучити, неког мора бити, коме могу људи своје тајне болести слободно, без устезања и са поверењем поверити. Али није доста, ове болести ма коме испричати, већ се мора таком савесном специјалисти лечнику обратити, који о полном животу може савете дати, те на евентуално већ постојећим болестима помоћи, онда ће нестати тих тајних болести.

Таког узвишеног позива и за то је опште познати завод др. Палоца, бившег болничког лечника, специјалисте Budapest VII. Rákóczi út 10.), где ув највећу тајну може свако (како мушки, тако и женске) добити разјашњење о спољном животу, где се крв и телесни сокови болесника очисте, живци ојачају, цела се система опрости од болести, и душевни болови нестану. Овај је завод услед до сада чињеног и на толико хиљада болесника са успехом изведеног начина лечења у целој монархији једини. Без сметања дневног рада, са сигурним успехом, темељито и брзо лечи већ од толико година др. Палоци са његовим специјалним начином лечења и у најзанемаренијим случајевима сифилитичне ране болести цеви за мокрење, бешике, живаца и кичме, последице сифилиса, цурење семена, ослабљену људску снагу (импотенција), златну жилу, болести крви, болести коже, те све болести женске. За женске посебна чекаоница и посебан улаз. Даљина није препрека лечењу. Ако ко ма из кога разлога особно не може доћи, драговољно му се даје на писмо опширан, дискретан одговор (к писму треба само биљег за одговор приложити.) Након довршеног лечења писма се спале или на захтев враћају се. Завод се брине и о специјалним лековима. У заводу говори се и кореспондира се српски. Прима се дневно од 9 сати до подне, до 6 сати по подне (недељом до 12 сати у подне.)

Наслов: Др. Палоц бивши болнички лечник, специјалиста Budapest Rákóczi út 10. 782 16—

Шихтов сапун, са знаком „Јелена“ употребљује се због свог нарочито одличног својства за сваку сврху уредног прања; за особну употребу, за фино и грубо бело и шарено рубље, за кухињске ствари, намештај, ћилиме, за животињу и т. д. и т. д. Сапун је из најбољег бираног материјала састављен 1192 2 2

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крунom од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме је звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем 1328 3—52

од мене израђена и много пута одликована

са отвореним одушкама провиђена звона

која су у горњем делу — као виолина са отвором у виду фигуре S провиђена и која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако уједном патентирано звоно од килограма изједначује са звуком других по старој системи звона од 461 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала, **прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа**

Илустровани ценовници и прорачун трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљ. изложби у Будимпешти 1895. награђена са великом миленарском медаљом

„КРОАЦИЈА“

ОСИГУРАВАЈУЋА ЗАДРУГА У ЗАГРЕБУ.

●● Утемељена године 1884. ●●

Централа: Загреб, Зрињски трг. Бериславићева улица број 2.

Подружнице и главна заступства:

Осијек, Ријека, Сарајево, Сплет и Трст.

Заступство за Бачку и Банат преузео је госп. Световар М. Косовац, Нови Сад, преко којега се добивају све потребите информације

Ова задруга стоји под окриљем и надзором опћине слоб. и кр. главнога града Загреба те прима уз повољне увјете следеће врсти осигурања:

1. На људски живот:

1. а) осигурања главница за случај доживљаја и смрти;
   б) осигурања мираза;
   в) осигурања животних рента.
2. Осигурања мировина, немоћнина, удовнина и одгојнина;
3. Пучка осигурања на мале главнице без лијечничке прегледбе;

2. Против штете од пожара

1. **Осигурања зграда** (кућа, господарских зграда, творница),
2. **Осигурања покретнина** (покућства, дућанске робе, господарских стројева, блага и т. д.)
3. **Осигурања пољских плодина** (жита, сена и т. д.);

3. Против штета од туче,

4. Стаклених плоча против разлупања,

5. Против незгода сваке врсте и законске дужности јамства

6. Против провалне крађе,

7. Против водоводне штете.

Задружна имовина у свим оделима износи:	К. 1,540.710·17
Од тога јамчевне закладе:	К. 1 000.000·00
Годишњи приход премије с пристојбама преко	К. 1,000.000·00
Исплаћене одштете:	К. 2,621.364·84

Способни посредници осигурања и аквизитери примају се уз врло повољне услове! 67 10 -12

Прима:

Улоге на књижице по 4%

„Недељне улоге“ по уделу 50 потура недељно, са 4%.

Порезу на камату плаћа сам завод.

Основана 1870. године.

СРПСКА ЗАДРУГА

за

међусобно помагање и штедњу

у Новом Саду,

Курчијска улица бр. 6.

1131 7—

Основана 1870. године.

Издаје:

Зајмове на менице, обвезнице и на непокретно имање под најповољнијим условима.

Молим исеците и сачувајте.

Троговишња писмена таранција!

место кр. 18. само кр. 8.

Никад више у животу неће вам се пружити прилика да за подругљиво јефтину цену од **8 К. место К 18** купите један особити прави Глориа сребрн **анкер-ремонтоар сат** у јаком, богато, грави раним двоструким поклопцима, опробаним стројем, са десет камена добро ходећи За једно са лепим ланцем дометком кр. 10 Разуме се узпоштанско подузеће раз шиље

Ungarische Uhren — Industrie

in **Ujbanya** (Ungarn).

1195 10—10

Молимо исеците и сачувајте.

НАЈВЕЋА ТРГОВИНА ЖЕНСКЕ И МУШКЕ РОБЕ

у Новом Саду **Људомира Поповића** у Новом Саду

јавља п. н. грађанству из места и околине, да су

приспели јесењи новитети

готових костима, блузе, сукње, жипона сваке врсте. — Трикова проф. Јегера и остале сорте за господу, госпође и децу. — Мидера најбољега кроја, гиртлова, чарапа, рукавица, највећи избор накита за женске тоалете — Белога рубља најлепше израде најбољих фабриката за господу, госпође и децу. — Целокупне опреме белога рубља за невесте. — За господу модерних шешира, шлајфни, велик избор кофера и т. д.

Уједно ми је част известити п. н. женски свет, да сам у вези са радњом а под личном управом своје супруге Јулке Поповић поново отворио и знатно проширио *салон за израду женских тоалета, енглеских костима, француских тоалета, мантлова, блузи и реформ хаљина* тако да ћу по свакој цени тоалете лиферовати моћи од најниже до најскупље цене. — Како сву робу из најбољих извора повлачим и велике количине купујем то сам у стању сваки најбољи артикл по најјефтинијој цена давати.

1425 1 3

ТЕЛЕГРАФСКО САОПШТЕЊЕ!!

Целокупно огромно стовариште АМЕРИКАНСКОГ КРАЉА ДИЈАМАНАТА

у Кошут Лајошевој ул бр 37

продаје се по невероватно спуштеној цени.

Што је пређе било 2 форинте сад само 50 новчића

На стовариште има неколико 1000 комада

прстења, брошева, минђуша, игала за машне, дугмад за мажнетне, игала за шешир, муштикала, кутија за дуван, коњеа, мушких и женских ланчића, женских каишева и шноле за исте.

Швајцарски Роскопф сатови

пређе 6—7 форината сад са ЛАНЦЕМ САМО 3 ФОРИНТА.

Ова продаја траје само кратко време

Стовариште се може разгледати без обавезе куповине.

1382 2-2

Американски краљ — дијаманата

у Новом Саду

Кошут Лајошева улица број 37.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.